

Karel, já a ty

(Česká republika 2019)

Režie a scénář: Bohdan Karásek

Kamera: Zdeněk Eliáš

Hudba: Miroslav Faderholz

Hrají: Jenováfa Boková, Miroslav Faderholz, Miloslav König, Marie Švestková, Petra Nesvačilová, Lukáš Bouzek, Petr Marek a další

Délka: 111 min.

Distribuce v ČR: Marienbad Film

Premiéra: 14. 11. 2019

–Jak se máš? –To nevím

Hudebník Dušan rád vaří guláš. Stačí mu k tomu jeden velký hrnec. Ušetří energii a peníze a následně má několik dní co jíst. Srovnatelnou úsporností se vyznačují filmy Bohdana Karáska (viz rozhovor ve *FaD* 3/2019). Středometrážní *Lucie* (2011) a *Milostné písně* (2013) a nově také celovečerní *Karel, já a ty* jsou komorní bytové tragikomedie, do nichž jsou obsazení režisérovi přátelé a jejichž stěžejní ingredienci představují výstižné dialogy. Stejně jako v případě Dušana guláše ovšem nejde o nouzová řešení a výsledek na rozdíl od výše použitých gastronomických metafor nepůsobí lacině, ale jako počín člověka schopného efektivně využít prostředků, které má k dispozici. Jejich omezené množství zároveň přispívá ke kompaktnosti výsledku.

Pro diváka lačného filmu, v němž se toho hodně stane a vyřeší, může být sledování Karáskova zdařilého pokusu o český mumblecore, v němž se stane málo a nevyřeší v zásadě nic, frustrující. *Karel, já a ty* i díky tomu, jak málo je naplňující, věrně odráží, jak žijí a přemýšlejí dnešní mladí městští intelektuálové. Ve vztazích i zaměstnáních jsou nespokojeni především kvůli přemíře, nikoliv kvůli nedostatku možností. Film navzdory svému minimalismu a omezení záběru na malý vzorek příslušníků generace Y otevírá řadu univerzálních témat – podobně jako filozofující walk-and-talk filmy Erica Rohmera či Richarda Linklatera. Tím klíčovým je nepolevující existenciální úzkost z toho, že se stále mýlíme se svým „správným“ životem.

Centrální postavou, která propojuje jednotlivé aktéry proměnlivého vztahového propletence, je Saša. Zanedlouho ji čekají třicáté narozeniny a advokátní zkoušky. Saša žije s Karlem, učitelem matematiky a fyziky. Společnou řeč nacházejí nejspíše tehdy, když je alespoň jeden z nich opilý. Za střizliva si Saša uvědomuje, že jí vztah už nedává, co od něj očekává. Úplně přesně ale neví, oč vlastně jde. Karel jí zároveň není natolik lhostejný, aby jej opustila. Rozchází se s ním způsobem příznačným pro to, jak postavy filmu „řeší“ problémy, tedy jenom částečně, ne úplně. Saša odchází bydlet ke kamarádce Ivě. Jednoho večera náhodou potkáva Dušana, svou starou známost a první z živých připomínek, že v minulosti mohla zvolit jinou cestu a být šťastnější. Nebo taky ne.

Nejistota je duševní stav zažívaný ve filmu s krátkými pauzami nepřetržitě všemi postavami. Vyjma Ivy, která živo-

tem proplová bez pochybností i schopnosti sebereflexe a již dobrý rozmar zjevně neopouští díky tomu, že neřeší tolik sebe jako spíše druhé. Třeba Sašin příliš výrazný parfém. Dává tak vyniknout introspektivnímu zaměření své kamarádky a Dušana, kteří oproti ní vědí, že nevědí. Trvalého porozumění se jim nedaří dosáhnout kvůli neustálému hledání jistoty, kterou vztahy už z podstaty vylučují. Kvůli svému nastavení nedokážou některé skutečnosti v zájmu vlastního štěstí prostě ignorovat. Neumí tak být ani spolu, ani bez sebe, zas a znovu se scházejí a rozcházejí, hledají sebe samé i člověka, po jehož boku budou moct být tím, kým skutečně jsou.

Hrdinové, kteří očekávali, že po dovršení plnoletosti zmoudří a prožou, tak zůstávají stále stejně bezradní jako v časech prvních pubertálních lásek. Neznamenal by ale přijetí věcí takových, jaké jsou, rezignaci? Co když život opravdu je nekončícím „pendlování mezi prací, depresema a terapií“, jak rekapituluje Dušan? Trvalá nespokojenost kvůli nepřehlednosti bytí člověka sice vysiluje, ale možná i díky ní neustává ve snaze přesáhnout sebe samého a dál se vyvíjet. Nepřetržitě kritické zkoumání vlastních stavů a vztahů, v jejichž pojmenovávání jsou hrdinové podstatně úspěšnější než v jejich řešení, je ostatně i hlavním hybným prvkem vyprávění.

Karásek vystihuje nestálou povahu (nejen) partnerského života jednak nenucenými dialogy, prozrazujícími výjimečný cit pro rytmus a nuance lidské řeči, jednak přirozenou návazností přesně odporovaných situací. Dějí se jedna za druhou bez vykonstruovaných dějových zvrátů, velkých konfliktů či složité vztahové kombinatoriky. *Karel, já a ty* zachycuje život postav zdánlivě bezprostředně, bez ohledů na požadavek pevně strukturovaného dramatického útvaru s vyvíjejícími se charaktery a silnou pointou. Jde o dílo autora natolik nadaného, že za replikami postav a událostmi vedoucími k jejich setkáním přítomnost scenáristy nevnímáme. Ke spontaneitě a nahodilosti, které brání tomu, aby se téměř dvouhodinový film stal předvídatelným a těžkopádným, přispívají autentické pražské lokace a přirození herci, obtiskující do rolí kus ze sebe. Každý z hrdinů zakoušené tápání verbalizuje po svém a doprovází jej specifickými gesty, dikcí a smyslem pro humor. Všichni nepromlouvají hlasem téhož člověka, což rovněž oslabuje dojem, že za dílem stojí řídicí instance autora.

Samotné dosažení opravdovosti, jaká je v české kinematografii ojedinělá, představuje výjimečnou hodnotu. *Karel, já a ty* u ní ale nezůstává. Věrná nápodoba skutečnosti Karáskovi slouží k tomu, aby mohl bez okatého předkládání velkých životních pravd přesně vypovědět o pomíjivosti vztahů, nenaplněných očekáváních a věčně se opakujících životních cyklech. Jeden z nich se uzavírá, když Iva své kamarádce vrací fén, který si u ní zapoměla. Saša si mezitím koupila jiný. „Tak teď budeš mít dva,“ reaguje na její rodičí se sbírku vysoušečů vlasů s pobavením Iva. Slovní výměnu ve světle předchozích událostí i bez dovysvětlování vnímáme současně jako metaforický komentář ke vztahům, které máme tendenci střídat se stejnou samozřejmostí a netrpělivostí jako fény. Jde přitom jen o jeden z bezpočtu dokladů Karáskovy schopnosti dotknout se s lehkostí skrze zdánlivou banalitu něčeho obecně platného.

× Martin Šraj

